

Zestawienie prac dr. Miłosza Jodłowskiego dotyczących taternictwa i jego wpływu na przyrodę

1. **Jodłowski M.**, 2003, *Wpływ taternictwa na przemiany i sposób funkcjonowania ścian skalnych w Tatrach*, [w:] *Krajobraz - turystyka - ekologia*, red. M. Pietrzak, *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XI, s. 55-65. Tekst w pracy niedostępny w internecie.
2. **Jodłowski M.**, 2007, *Monitoring ruchu wspinaczkowego w Tatrzańskim Parku Narodowym w sezonie letnim 2006 r., Stan i perspektywy rozwoju turystyki w Tatrzańskim Parku Narodowym*, red. J. Pociask-Karteczka, A. Matuszyk, P. Skawiński, *Studia i Monografie*, 46, *Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie*, s. 131-142.

Link do pobrania: http://www.geo.uj.edu.pl/zaklady/zgf/pdf/jodlowski_2007.pdf

Autor przeprowadził trzydniową obserwację podczas sezonu letniego. Opis ten nie jest miarodajny ponieważ nie spełniał wymogów statystycznych w zakresie reprezentatywności próby (trzy dni z całego sezonu, wybitnie dobra pogoda itd). Jednakże na jego podstawie sformułował 2 silne wnioski:

- Przed sezonem letnim 2007 r. **konieczne staje się określenie pojemności rejonu Mnicha dla ruchu wspinaczkowego**, aby zapobiec ewentualnej degradacji środowiska,
- **Wykazano, że wiarygodność Książek Wyjść Taternickich nie przekracza 60%.**

Badanie to stało się podstawą do wspierania tezy o niewpisywaniu się taterników do książek wyjść. Mało kto zwracał uwagę, że nie uprawnia ono do sformułowania takiej tezy, ponieważ nie spełnia statystycznych wymogów doboru próby. Wręcz przeciwnie, jeden z wybranych dni pomiaru, poniedziałek 14 sierpnia, był jak najbardziej niereprezentatywny, gdyż był częścią długiego weekendu i w Tatrach, a szczególnie w schronisku przy Morskim Oku, trwała prawdziwa nawała turystów.

Opracowanie to spowodowało ponadto spór w Komisji Tatrzańskiej, jako że upłynęło zaledwie kilka lat od negocjacji z TPN o zasady udostępniania ścian po likwidacji Karty Taternika. Po początkowych żądaniach płatnych licencji, stanowczo oprotestowanych przez Komisję Tatrzańską, TPN zaakceptował wpis do książek wyjść jako podstawę. Podważenie wiarygodności tych książek stanowiło tym samym podważenie świeżo zawartego kompromisu. Ponadto, nie wszyscy taternicy byli jeszcze wówczas świadomi obligatoryjności wpisu. Warto nadmienić, że liczono taterników także w rejonach nieudostępnionych, a badanie zostało opublikowane m.in. w periodyku TPN „Tatry”. TPN w jego następstwie przeprowadził podobne, dotyczące instruktorów.

3. **Jodłowski M.**, **Wójcik P.**, 2007, *Zagrożenia środowiska przyrodniczego w rejonach wspinaczkowych Tatr Reglowych*, *Stan i perspektywy rozwoju turystyki w Tatrzańskim Parku Narodowym*, red. J. Pociask-Karteczka, A. Matuszyk, P. Skawiński, *Studia i Monografie*, 46, *Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie*, s. 255-260. Praca niedostępna w internecie.

Kolejne badanie, w którym Miłosz Jodłowski analizuje wpływ taternictwa na przyrodę oraz formułuje wezwania do opracowania nowego systemu monitorowania ruchu taternickiego. Jak pisze autor:

„Większość skałek reglowych jest silnie zwietrzała, zaś w wielu miejscach na ich wierzchołkach występuje wiele cennych gatunków roślin – stąd nawet niewielki ruch wspinaczkowy może powodować istotne szkody w środowisku przyrodniczym.”

„(...) przeprowadzono inwentaryzację rejonów wspinaczkowych w Tatrach Reglowych pod kątem przemian środowiska przyrodniczego”.

Badanie objęło głównie tereny nieudostępnione, a jego wyniki zostały przekazane do TPN. Dla przykładu, dla każdego rejonu wyliczona została liczba dróg, liczba umieszczonych spitów oraz oszacowana liczba korzystających z rejonu wspinaczy.

Tab. 1. Rejony wspinaczkowe w Tatrach Reglowych

Table 1. Climbing areas in the Tatry Reglowe Mts.

Rejon	Wysokość ściany [m]	Liczba dróg	Trudności dróg	Liczba stałych punktów asekuracyjnych	Charakter wspinaczki	Liczba wspinaczy dziennie/rocznie	Kierunki dalszych badań
Siwiańskie Turnie	30-75	18	IV – IX	145	sportowa, tradycyjna, dry-tooling	2-4/200	obserwacje ornitologiczne, badania fitosocjologiczne
Jaroniec	20-30	30	VI – X-	250	sportowa	8-10/1000	badania fitosocjologiczne, zaśmiecenie
Wyżnie Jasiowe Turnie	20-50	20	M5-M8	100	dry-tooling	2/100	badania fitosocjologiczne
Niżnie Jasiowe Turnie	10-25	20	V – IX	100	sportowa	2/100	badania fitosocjologiczne
Dolina Lejowa	15	7	V – VII+	50	sportowa, tradycyjna	4-6/500	badania fitosocjologiczne, zaśmiecenie

Źródło: Stan i perspektywy rozwoju turystyki w Tatrzańskim Parku Narodowym, red. J. Pociask-Karteczka, A. Matuszyk, P. Skawiński, *Studia i Monografie*, 46, Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie, s. 257

Badanie zostało wykorzystane przez TPN jako podstawa naukowa wniosku o sfinansowanie m.in. wycinki spitów w dolinkach reglowych w ramach projektu „Zmniejszenie presji turystycznej na siedliska i gatunki na obszarze PLC120001 Tatry” ([link do pobrania dokumentu](#), s. 10, poz. p3).

4. **Jodłowski M.**, „Ocena wpływu taternictwa powierzchniowego na środowisko przyrodnicze jako podstawa do określenia zasad udostępniania i monitoringu ruchu wspinaczkowego na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego.” 2007-2009.

Projekt związany z grantem ministerialnym. Nie ma w internecie tekstu tej pracy, jednak wnioski z niej Miłosz Jodłowski zaprezentował na konferencji w Wageningen w roku 2010:

„Zaobserwowane zmiany środowiska spowodowane przez wspinaczy obejmują głównie mechaniczne zniszczenia roślinności, wzrastającą niestabilność pokrywy glebowej zboczy oraz zmiany mikrorzeźby. Wpływ różni się znacząco w zależności od dyscypliny wspinaczkowej i składu geologicznego. Największe zmiany obejmujące całkowite usunięcie pokrywy roślinnej i glebowej spowodowane są przez uprawianie dry-toolingu na skałach wapiennych. (...) W konkluzji zaproponowano szereg szczegółowych regulacji obejmujących całkowite bądź czasowe zamknięcia najbardziej narażonych ścian i ograniczenia dla określonych typów wspinaczki oraz użycia sprzętu wspinaczkowego.”

Źródło: *The Fifth International Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas, Wageningen, The Netherlands, 30 May - 3 June 2010*

Link do pobrania: <http://edepot.wur.nl/148461>

5. **Jodłowski M.**, 2011, *Zasady dobrej praktyki w zarządzaniu ruchem wspinaczkowym na obszarach chronionych*, Wydawnictwo IGiGP UJ, ss. 208.

Link do pobrania: <http://www.geo.uj.edu.pl/publikacje,000171>

6. **Jodłowski M.**, 2015 „Nowa koncepcja zarządzania ruchem wspinaczkowym w Tatrzańskim Parku Narodowym jako sposób ograniczenia wpływu taternictwa na środowisko”. *Nauka Tatrami t. III*, Redakcja Anna Chrobak, Tomasz Zwijacz-Kozica, *Materiały V konferencji PRZYRODA TATRZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO A CZŁOWIEK*, Zakopane, 24–26 września 2015 roku, wydane nakładem TPN, str. 63-72

Link do pobrania: http://tpn.pl/upload/filemanager/sekcja3_low-res.pdf

Z założeń pracy wynika konieczność zastosowania ESR, a we wstępie i konkluzji padają słowa:

„Proponowana autorska koncepcja zarządzania ruchem wspinaczkowym w TPN opiera się na ocenie wpływu różnych form wspinaczki na środowisko, ocenie atrakcyjności wspinaczkowej poszczególnych ścian skalnych oraz wynikach monitoringu ruchu wspinaczkowego. Zakłada wprowadzenie bardziej szczegółowych regulacji, polegających na ograniczeniach nie tylko przestrzennych, lecz także ilościowych i jakościowych.”

„Konieczne są zatem opracowanie takich zasad rejestracji, które nie będą uciążliwe, i ich wprowadzanie we współpracy z organizacjami wspinaczkowymi. Najlepszym rozwiązaniem wydaje się opracowanie odpowiedniej aplikacji na urządzenia mobilne, co zapewni łatwy i szybki dostęp do systemu rejestracji.”

„W systemie zarządzania ruchem wspinaczkowym kluczowe są monitoring skuteczności wprowadzanych regulacji i ich ewentualna modyfikacja. Samo wdrożenie i upowszechnienie nowych zasad, w tym monitoringu, może zająć do kilku lat. Dlatego sugeruje się szczegółową analizę funkcjonowania systemu po 5 latach od jego wprowadzenia. Wtedy też można rozważyć udostępnienie dla wspinaczki innych obszarów **lub zamknięcie niektórych ścian skalnych.”**

Jesienią 2015 r. Piotr Xięski i Miłosz Jodłowski składają powyższą „koncepcję” jako oficjalną propozycję PZA w ramach uwag do Planu Ochrony Przyrody TPN, uwaga nr 202, str 65:

<http://tpn.pl/upload/filemanager/plan%20ochrony/zestawienie%20uwag%20do%20projekt%20planu%20ochrony%20TPN%2020160330.pdf>

Pół roku później, podczas walnego Zjazdu PZA, Miłosz Jodłowski deklaruje:

„...w żadnych obecnie diskutowanych z parkiem dokumentach nie znajdują się zapisy o systemie rejestracji...”

Źródło: <http://pza.org.pl/wp-content/uploads/2016/03/pza-protokol-20160521b.pdf>, str. 11